

HİCAZKÂR MAKÂMI
TEMEL BİLGİLERİ
&
TÜRK MÛSİKÎSİNDE KULLANILAN
ARANAĞMELERİ
(Fasıl Mûsıkîsi için Yardımcı)

Erdinç ÇELİKKOL

www.erdinccelikkol.com

HİCÂZ KÂR MAKÂMİ

(XVI. YY. HİCÂZ; Arabistan'da Mekke ile Medîne arası, KÂR; İsimlere ek, sahibi anlamını verir)

- * **KARARI** : Sol (RAST)
 * **SEYRİ** : İnici - Tiz Karar bölgesinden
 * **DİZİSİ** : Sol - **Gerdâniye'de; (Tiz Genişleme)**

A) (Simetrik) **ZİRGÜLE**'li ($S A_{12} S$) veya, B) **BÜSELİK**'li ($T B T$) ye,

DİZİSİ' Sol - Rast'ta; (İnici) ZİRGÜLE

Re - Nevâ'da Hicâz 4' (S A₁₂ S) ile,

Sol - Rast'ta ZİRGÜLE 5' (S A₁₂ S T) nin eklenmesiyle oluşmuştur.

Seyre
(SOL)GERDÂNIYE'de

A) Simetrik ZİRGÜLE'li
(Sol) Gerdâniye'de

B) BÜSELİK'li başlayın
(İnici) RE - Nevâ'da

(Sol) Rast'ta (İnici) Z İ R G Ü L E MAKÂMI DİZİSİ
(SOL) RAST'ta ZİRGÜLE'li KARARLA

(RE) NEVÂ'da HİCÂZ ve
HÜMAYÜN MAKÂMI DİZİSİ

H İ C Â Z K Â R MAKÂMI

- * **PERDELERİ** : **Sol -Gerdâniye'de (Tiz Genişleme) Perdeleri:**
(Simetrik) **ZİRGÜLE'li:** Gerdâniye, Lâ (♭) Şehnâz, Si (♯) Tiz Segâh ve Tiz Çârgâh,
BÛSELİK'li: Gerdâniye, Lâ (♭) Muhayyer, Si (♭) Sûnbüle ve Tiz Çârgâh.
Re - Nevâ'da: HÎCÂZ 4' Perdeleri: Nevâ, Mi (♭) Hisâr, Fa (♯) Evîç ve Gerdâniye ile,
Sol - Rast'ta: (İnici) ZİRGÜLE DİZİŞİ Perdeleri:
Gerdâniye, Fa (♯) Evîç, Mi (♭) Hisâr, Nevâ,
Nevâ, Çârgâh, Si (♯) Segâh, Lâ (♭) Zîrgüle ve Rast
- * **DONANIMI** : Si (♯) SEGÂH, Mi (♭) HÎSÂR, Lâ (♭) ZİRGÜLE ve Fa (♯) EVİÇ Perdeleri
- * **GÜCLÜSÜ** : A) Sol - Gerdâniye, B) Re – Nevâ
- * **YEDENİ** : Fa (♭) İRAK perdesi.

* MUHTEMEL GENİŞLEME, GEÇKİ VE ASMA KARARLARI

Sol - Gerdâniye'de;	RAST 'lı,
Fa - (#) Eviç'te;	SEGÂH 'lı veya HÜZZÂM 'lı,
Re - Nevâ'da;	KÜRDÎ 'li,
Do - Çârgâh'ta;	NİKRİZ 'li,
Si - (d) Segâh'ta;	HÜZZÂM 'lı
Re - Yegâh'ta;	HİCÂZ 'lı.

- * **ÖZET SEYİR** : Seyre, genellikle Tiz Karar bölgesinden, Sol - Gerdâniye'de; (*simetrik*) Zırgüle'li veya Büselik'li başlanıp, makâma uygun ve Re - Nevâ'da da HİCÂZ'lı süren seyirle, önce 1. Derecede Sol - Gerdâniye'de ve 2. Derecedeki GÜÇLÜ perdesi olan Re - Nevâ'da YARIM KARAR yapılır.
- Daha sonra, diğer uygun **geçki** ve **asma kararlar** ile, "Bir çok eserde uygulanan ve makâma özgü (yerinde) Si (♭), Do (♮) ve Re (♯) lü "**SABÂ ÇEŞNİSİ**" de eklenerek süren gezinti, sonuçta; Sol - Rast perdesinde (*İnici*) ZİRGÜLE Seyriyle noktanılır.

HİCAZKÂR AĞIR AKSAK

1 - NIKOĞOS Ağa (Beylik 1)

“Bana hem-dem eyleyen”

2 - BEYLİK (2)

3 - Asāriye Hatibi İBRÂHİM Ef.

“Yok hilâfım hem müdârâ”

4 - ŞÂKİR Ağa

“Âteş-i aşkın senin ey mehlaka”

HİCAZKÂR - AĞIR AKSAK

5 - AKIN ÖZKAN

"Âh eden kimdir bu saat"

6 - Hacı SÂDULLAH Ağa

"Gel seninle vârin ey serv-i revân"

7 - BİMEN ŞEN

"Kırsa bin tel nâz-ile"

HİCAZKÂR - AĞIR AKSAK

8 - FENNİ BEY

"Hüsn-ü anda sevdiğim"

9 - BEYLİK

10 - RÜŞTÜ ERİC

"Müptelâyı câm-ı aşkız"

HİCAZKÂR SENGİN SEMÂÎ

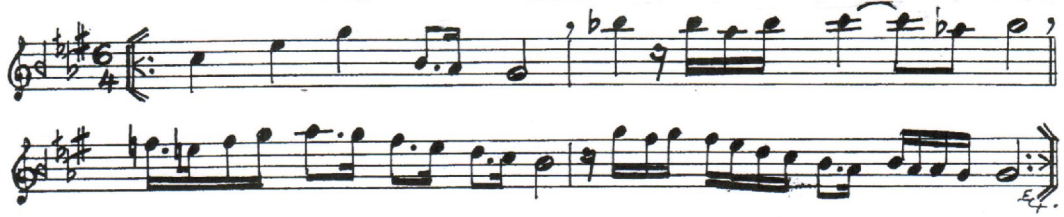
11 - Nasîbin MEHMET YÜRÜ

"Görmezsem eğer sevdiceğim"

12 - KEMAL GÜRSER

"Hasretle vanan kalbime"

13 - BİMEN ŞEN

"Hicrân ile dîl hastayım"

14 - BEYLİK

15 - Kemâni HAYRİ YENİGÜN

"Sönmez gönül âtesi bir an"

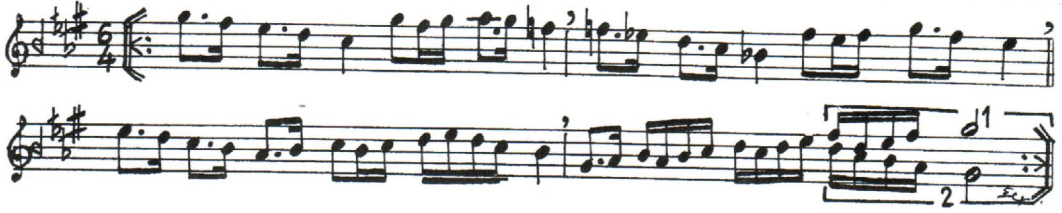
HİCAZKÂR - SENGİN SEMÂİ

16 - BEYLİK

17 - AYDIN ORAN

"Benden bir şarkı istedin"

18 - Üdî SÂDî Bey

"Bin vâd-i vefâ etmiştin ki"

19 - FENNÎ Bey

"Derd-i dile bir fâide"

20 - Selânikli AHMET Bey

"Vazgeçti gönül aşk-u"

HİCAZKÂR - SENGİN SEMÂÎ

21 - LEM'İ ATLI

"Son aşkımı canlandıran"

22 - ALİ SALÂHİ Bey

"Dil sevdi seni bir kere"

23 - DOĞAN ERGİN

"Benim güzel nazlı kuşum" (Y.S)

HICAZKAR DEVİR-İ HİNDÎ

24 - Üdî MEHMET Bey

"Andeb-i bâğ-ı zülfün"

25 - Üdî MEHMET Bey

"Nâr-ı hicrin harâb-oldu"

26 - MESUT Bey

"Ev gül-i nûkhet fezâvı"

27 - Santûri ETHEM Efendi

"Ben perîşânım, perîşân"

28 - Dr. MUSTAFA UYAN

"Çeşmini süzme bakıp sen ev"

HİCAZKÂR - DEVR-İ HİNDÎ

29 - Tanbûri ÖMER ALTUĞ

"Söndü hep ümitleri"

30 - HÂSİM Bey

"Şeb-tâ seher akar su gibi"

31 - ÇORLU'lu - Beylik

"Bir gün seni görmez isem"

32 - BEYLİK

33 - ŞEVKİ BEY

"Gönlümü düçar eden bu hâle hep"

HİCAZKÂR - DEVR-İ HİNDÎ

34 - TÂHİR AĞA

"Gizli sevdim cân-ü dilden"

35 - NİHAL ERKUTUN

"Bir tatlı bahar akşamı"

36 - ZİYÂ TÂŞKENT

"Bir hüzündür bahçelerde"

37 - TÂHİR AĞA

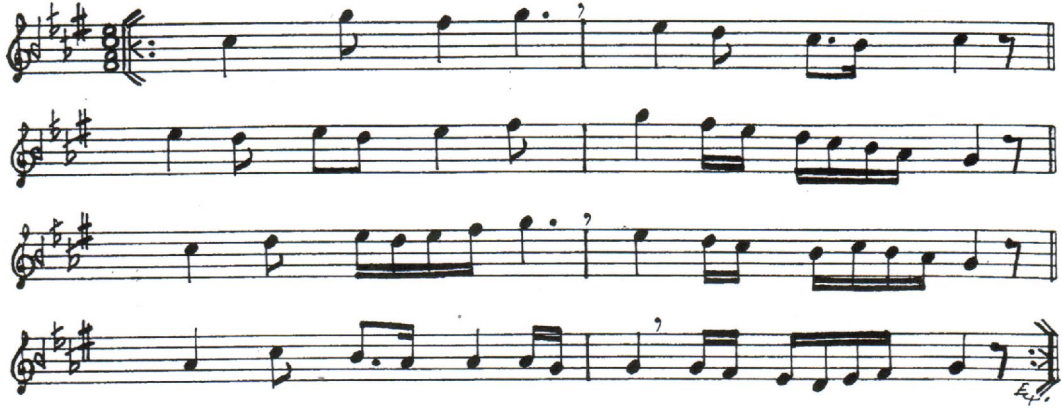
"Ey verd-i rûy-i al sana"

HİCAZKÂR MÜSEMME

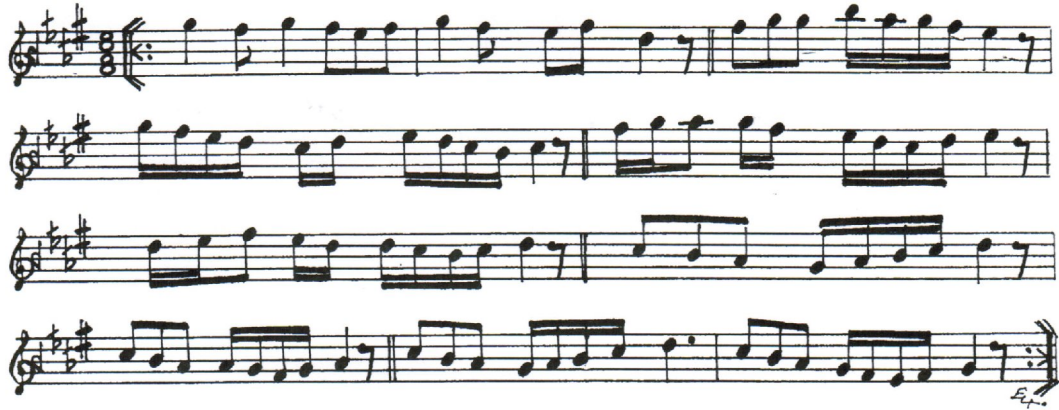
38 - LEM'İ ATLI

"Gönlümü başka emellere"

39 - CEVDET ÇAĞLA

"Bülbül uçmuş, bahçe vîran"

40 - BEYLİK

HİCAZKÂR - MÜSEMMEN

41 - NECMİ PİŞKİN

"Bir taraftan derdi sevdâ"

42 - Yılmaz KARAKOYUNLU

"Gözlerin bir mavi deryâ"

43 - Yılmaz KARAKOYUNLU

"İnleyen bir nağme vardı"

44 - NÜRİ HALİL POYRAZ

"Tâli-i nâ-sâzıma baktım da"

HİCAZKAR TÜRK AKSAĞI

45 - SEYH ETHEM Efendi

"İncitme beni şûh-i şenim"

46 - MEDENİ AZİZ Efendi

"Vazgeçip naz-ü edâdan"

47 - MÜFİT KURANER

"Sevdâya gülen gül dudağın"

48 - TÂHİR AĞA

"Gönlümü bir tıfl-ı dilbâz"

49 - Ûdî SÂMÎ Bey

"Gül mevsimidir, gül yüzünün"

HİCAZKÂR - TÜRK AKSAĞI

50 - SÂDETTİN KAYNAK

"Günlerce durmadan koşar"

51 - BEYLİK

52 - RİFAT Bey

"Tenhâda bulsam vâri"

HİCAZKÂR CURCUNA

53 - MUHLİS SABAHAATTİN EZGİ

“Bahar geldi, gül açıldı”

54 - Lavtacı OVRİK (Beylik)

“Mestim bu gece, sen de bana”

55 - SUPHİ ZİYÂ ÖZBEKKAN

“Vuslat-ı cânâne erişmiş gönül”

HİCAZKÂR - CURCUNA

56 - SABRİ SÜHÂ ANSEN

"Senelerce aşkı anmış"

57 - NEVESER KÖKDES

"Rûhumda neş'e havâle daldım"

58 - MÜKERREM AKINCI

"Usandırdı felek çandan"

HİCAZKÂR - CURCUNA

59 - MUZAFFER İLKAR

"Söyle güzel, sana ne oldu"

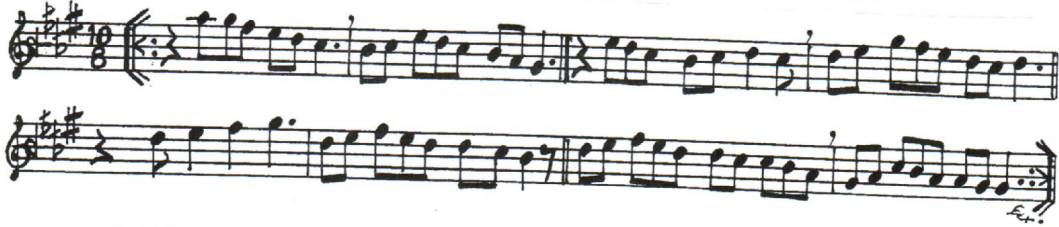
60 - Hacı FÂİK BEY

"Sâkî-vâ, sun bâdevî"

61 - Tanbûrî OSMAN Bey

"Gül yüzünü sevedip"

62 - ÂMİR ATEŞ

"Bir hicazkâr şarkıdır"

63 - CORLU'lu

HİCAZKÂR - CURCUNA

"Ben sana gönül verdim"

64 - Kemâni SAHAK HOCASAR

"Dinmiyor göz yaşlarım"

65 - MEFHÂRET YILDIRIM

"Yüce dağlar, yüce olur"

D Ü Y E K, SOFYAN
ve NİM SOFYAN

66 - SÂDETTİN KAYNAK

“Çözmek elimde değil”

67 - Dr. ALÂEDDİN YAVAŞÇA

“Sen gözlerinle yüzüme bir baktın”

68 - SÂDUN AKSÜT

“Dost bağında”

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

69 - SÂLİH BERKMEN

"Gönlümün bahçesinde özlediğim"

70 - SÂLİH BERKMEN

"Gözlerimden akıyor sel gibi"

71 - Hacı ÂRİF Bev

"Bir hâ'let ile süzdü vine"

72 - Saşı AGOP

"Gördüm bugün o güzeli"

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

73 - SÂDETTİN KAYNAK

"Beni sana bağlayan"

74 - ALİ ULVİ BARADAN

"Gözlerin zümrüt"

75 - ÖZCAN KORKUT

"Kulağımdan gitmiyor ninni sesin"

76 - BEYLİK

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

77 - SÂDETTİN KAYNAK

“Yüzün güllerden ince”

78 - Dr. ALÂEDDİN YAVASCA

“Dinle kalbimdeki fervâdî”

79 - CİVAN AĞA

“Rivâsız çeşm-i âhûvu”

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

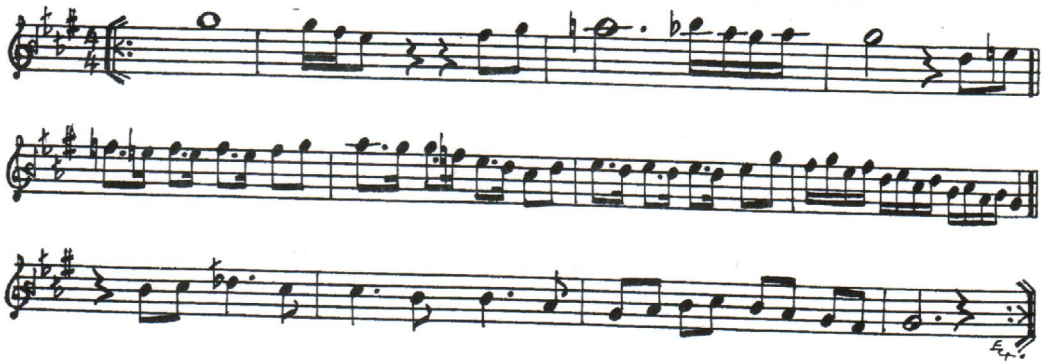
80 - ÇORLU'lu

"Aldı beni, iki kaşın arası"

81 - SÂDETTİN KAYNAK

"LEYLÂ ses vermiyor"

82 - NİKOĞOS AĞA

"İftihârımdır bilir rabbi ganî"

83 - NEVESER KÖKDES

"Gül dalında öten bülbülün olsam"

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

84 - METİN EVERES

"Bir sevda gülüsün"

85 - NÜMAN AĞA

"Ben sözüne bağlamam bel"

86 - MEDİHA ŞEN SANCAKOĞLU

"Bakışın veriyor kalbe heyecan"

87 - ?

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

88 - ERDİNC ÇELİKKOL

"O güzel gözlerden vazgeçemem"

89 - CORLU'lu

"Ey efendim, a sultanım"

90 - Tanburacı OSMAN Pehlivan

"Be gemici, kullan dümeni"

91 - Dr. ÜMİT MUTLU

"Bursa'nın şirin kızı"

HİCAZKÂR - DÜYEK ve SOFYAN

92 - SÂDETTİN KAYNAK

"Beni sana bağlayan"

93 - ÂMİR ATEŞ

"Çamlıca yolları"

94 - Dr. ALÂEDDİN YAVAŞCA

"Akşamlara anlattım gözümün"

HİCAZKÂR S E M ÂÎ

95 - Dr. ALÂEDDİN YAVASCA

?

96 - NEVESER KÖKTES

“Rüzgâr gibi essin sesin”

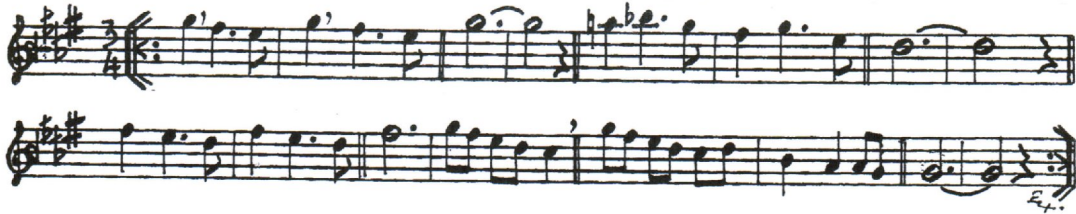
97 - İRFAN DOĞRUSÖZ

“Öyle dudak büküp hor gözle”

98 - ÂRİF SÂMÎ TOKER

“Senden başka içime ılık tutan”

99 - Muallim İSMÂİLHAKKI Bey

“Kalb-i mecruha haber verme”

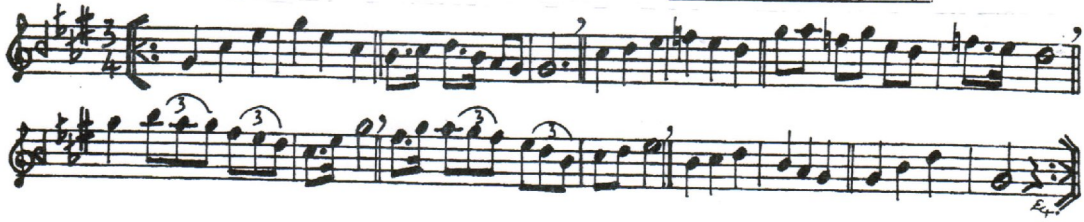

HİCAZKÂR - S E M Â İ

100 - KADRİ ŞENÇALAR

"Bahçemdeki son goncayı"

101 - NEVESER KÖKTES

"Gönlümün pembe çiçeği"

102 - MİTHAT ÖZYILMAZEL

"Günlerdir düşünür dururum seni"

103 - RÜSTÜ ERİC

"Kim demiş kış günü yaz olmaz"

104 - MUHLİS SABAHATTİN Bey

"Neden gücendin sen bana"

HİCAZKÂR - S E M Â Î

105 - LÂTİF AĞA

"Yoktur zaman, gel mähim aman"

106 - MÜMİN SALMAN

"Seven çekermiş çile"

107 - ALÂATTİN ŞENSOY

"Simsiyah gecelerin parlavan"

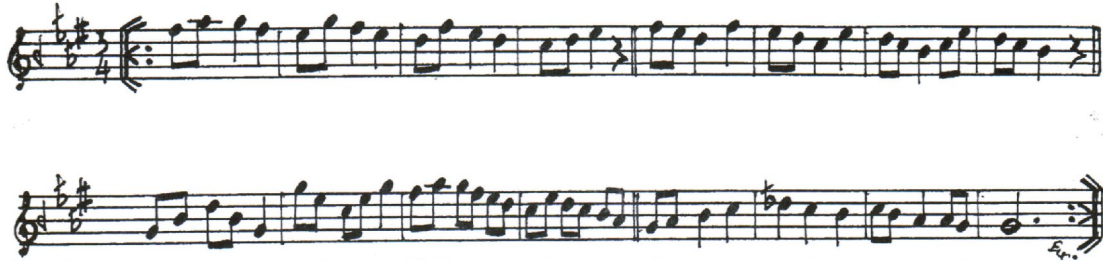
108 - ÂMİR ATES

"Şu göğsümde bir deli"

109 - ÂMİR ATES

?

HICAZKAR AKSAK

110 - Muallim İSMÂİL HAKKI Bey

"Fîrâkınla bugün pek"

111 - RİFAT Bey

"Dîl-hezârın oldu hüsnün"

112 - SÂDETTİN KAYNAK

"Bugün mutlu günümüdür"

113 - ERDİNC ÇELİKKOL

"Ben o kızın gözlerinde"

114 - ERDİNC ÇELİKKOL

"DER Mî hiç bakışların"

HİCAZKÂR - AKSAK

115 - Dr. ALÂEDDİN YAVASÇA

"Bir gün sır olan"

116 - MAHMUT ATAL

"Geçtim bir kapıdan"

117 - MUZAFFER İLKAR (Oynak)

"Çiçekler derleveyim"

118 - MUHLİS SABAHATTİN Bey

"Oturmuş desti elinde AYŞE KIZ"

HİCAZKÂR - A K S A K

119 - TÜRKÜ

"Be bahçevan ben bahçemi"

120 - RÂKİM ELKUTLU

"Bekledim fecre kadar"

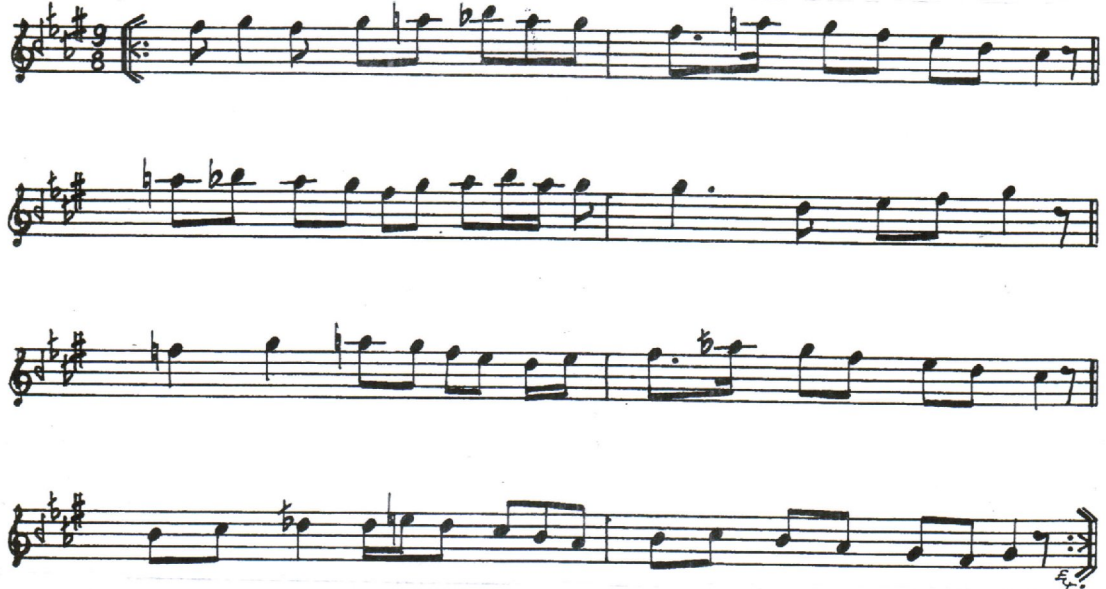
121 - MUHLİS SABAHATTİN EZGİ

"Eminemin onbese vardı yaşı"

122 - SEMSETTİN ZİYÂ Bev

2

HİCAZKÂR - AKSAK

123 - NİKOĞOS Ağa (Beylik) 1

"Akşam olur güneş gider"

124 - BEYLİK - 2

125 - BEYLİK - 3

126 - BEYLİK - 4

HİCAZKÂR - AKSAK

127 - Hacı ÂRİF Bey (Beylik) 1

"Acıl ev gonce-i sad-berk

128 - BEYLİK - 2

129 - BEYLİK - 3

130 - BEYLİK - 4

HİCAZKÂR - A K S A K

131 - SELÂHATTİN PINAR

"Gönül derdi çekenler"

132 - BEYLİK

133 - Dr. ALÂEDDİN YAVAŞCA

"Ne benim derdime aşkın gibi"

HİCAZKÂR - A K S A K

134 - BEYLİK

"İzmir'in içinde vurdular beni"

135 - ERDİNC CELİKKOL

"Bende dertler kümelenmiş"

136 - ERDİNC CELİKKOL

"Bıktım güzelim, ben seni sevmekten"

